



Kas patikimas smulkmenose, tas patikimas ir dideliuose dalykuose... /Luko 16,10/

2017 m. liepa–rugpjūtis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 7-8 (179-180)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)



*Paminklas Lietuvos karaliui Mindaugui Vilniuje, skulptorius Regimantas Midvikis (1947-2015)*

## PRIE MINDAUGO SOSTO

Ateikite, broliai ir sesės, kartu Pabūti prie Mindaugo sosto. Dvasia atminimo Tėvynės žilos Lietuvos krūtinę čia glosto.

Subūręs narsiausius kareivių būrius Čia Mindaugas valdė valstybę. Nuo priešų kardu jis apgynė savus, Kelius į Europą praskynė.

Didžiųjų valstybių kovų kelyje Daug priešų Tėvynę niokojo, Bet ji išsilaikė tvirtybės dėka, Parkritusi vėl atsistojo.

Mes siekime savo vienybės tvirtos Ir protėvių dvasios stiprios. Te trispalvė mūsų aukštai plevėsuos Virš miestų brangios Lietuvos.

Alfredas Naktinis

## LIEPOS 6 D. - VALSTYBĖS (LIETUVOS KARALIAUS MINDAUGO KARŪNAVIMO) DIENA

1253 m. liepos 6-ąją dieną buvo karūnuotas pirmasis ir vienintelis Lietuvos karalius Mindaugas.

1251 metais Mindaugui priėmus krikštą, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė popiežiaus Inocento IV Milane surašyta bule buvo paskelbta katalikiška Lietuvos karalyste. Tokiu būdu Lietuvos didysis kunigaikštis, vėliau Lietuvos karalius Mindaugas žengė žingsnį Lietuvos valstybės tarptautinio pripažinimo Europoje link. Vis dėlto karaliaus Mindaugo ir kunigaikštienės Mortos vainikavimas buvo dar reikšmingesnis pasiekimas Lietuvai, kada popiežiaus įsaku buvo įkurta Lietuvos vyskupija, o kartu ir Lietuvos valstybė.

<http://www.lrs.lt>

## IŠŠŪKIAI BAŽNYČIAI

*Ekumeninių pamaldų Biržų ev. reformatų bažnyčioje metu LERB superintendente kun. Tomo Šerno išsakytos mintys apie iššūkius Bažnyčiai:*

... Minime Reformacijos 500 metų jubiliejų. Kaip ir mūsų visuomenė, taip ir Bažnyčia kinta. Pagalvojus, Bažnyčia visuomet yra krizėje: arba ji užmiršta, kas esanti ir nevykdo savo pareigos, arba sustiprėja politiškai bei turtiškai, bet susilpnėja dvasia, arba ji silpna dėl kitų dalykų – valstybės, pasaulio persekiojimo. Vienokia ar kitokia krizė Bažnyčioje visada vyksta. Tai rodo judėjimą, gyvenimo pokyčius.

Viskas kinta, politinė forma taip pat. Mūsų renkami politikai, seimo nariai ar miestų merai vis mažiau gali mums atstovauti ir turi mažiau galių. Vis dažniau europiečiams reikia orientuotis į Briuselio komitetų nuostatas. Demokratija keičia savo formą, o gal ir esmę. Šioje kaitoje neišvengiamai dalyvauja ir nuolatos kaitos krizę patirianti Bažnyčia.

Nors daugelis europiečių nemano esantys krikščionys, nelanko bažnyčių, bet dar suvokia, jog Europa yra krikščioniška. Islamui būdingas objektyvumas: ne tiek svarbu, ką galvoji subjektyviai, bet ką darai išoriškai. O europiečiai krikščionys tiki subjektyviai. Svarbu, ką tu tiki, kuo tu vadovaujiesi asmeniškai. Europiečiai brangina savo laisvę bei žmogaus teises. Šis subjektyvumas ir ši laisvė turi krikščionišką pamatą, jie būdingi Europai, Vakarų pasauliui, o ne visiems...

Branginame savo subjektyvumą, savo asmens teises, pliuralizmą ir laisvę. Toje laisvėje yra mūsų krikščioniška-europietiška tapatybė ir stiprybė. Šiais įdomiais – kultūrinių ir politinių – permainų laikais turime suprasti ir nuolatos prisiminti, jog ši laisvė kyla ne iš mūsų pačių, bet tik iš krikščionybės, iš Jėzaus Evangelijos. Europa klestės, jeigu liks krikščioniška, – sakė superintendentes kun. T. Šernas.



## Apdovanoti Lietuvos valstybei nusipelnusieji

Prezidentė Dalia Grybauskaitė Liepos 6-osios – Valstybės dienos – išvakarėse už nuopelnus Lietuvos Respublikai ir už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje apdovanojo mūsų šalies ir užsienio valstybių piliečius.

Ordino *Už nuopelnus Lietuvai* Karininko kryžiumi apdovanotas archeologijos ir paveldosaugos puoselėtojas Albinas Kuncevičius.

*Už nuopelnus Lietuvai* Karininko kryžius skirtas ir Berlyne gyvenančiam Vokietijos ev. liuteronų kunigui emeritui Johanui Alfredui Gottfriedui Schneideriui, lietuvių ir vokiečių kalbų vertėjui, aktyviam Lietuvos ir Vokietijos kultūrinių ryšių puoselėtojui, labdaros Lietuvai organizatoriui.

Prieš ketvirtį amžiaus G. Schneideris tarnavo Vilniaus ev. liuteronų parapijoje, dėstė Klaipėdos universitete. Taip pat jis patarnavo ir Vilniaus ev. reformatams: laikė pamaldas, krikštijo, 1994 m. kartu su kitais kunigais dalyvavo Konfirmacijos pamaldose, laimino jaunuosius reformatus. Jam apdovanojimas bus

įteiktas Vokietijoje.

Ordino *Už nuopelnus Lietuvai* Riterio kryžiumi apdovanotas Prezidento Kazio Griniaus muziejaus Marijampolėje įkūrėjas, ilgametis pedagogas Vytautas Grinius.

Ordino *Už nuopelnus Lietuvai* medaliu apdovanotas labdaros ir paramos fondo *Prieglobstis* steigėjas ir vadovas, pagalbos priklausomybių turintiems ir socialinėje atskirtyje esantiems asmenims teikėjas, Naujosios Akmenės Evangelikų bažnyčios pastorius Mindaugas Palionis.

Iš viso įvairaus laipsnio apdovanojimams įteikti daugiau nei 40-čiai Lietuvai nusipelnusių asmenų: mokslininkų, dvasininkų, politikų, gydytojų, kultūros veikėjų, drąsių ir pasiaukojančių asmenų.

Prezidentė padėkojo apdovanojimus pelniusiems žmonėms ir palinkėjo, kad jų pavyzdys ir gyvenimo kelias būtų užkrečiantis ir įkvepiantis.

Parengta pagal [www.bernardinai.lt](http://www.bernardinai.lt) informaciją

## Budėkime dėl santarvės ir taikos

Jau tampa gražia tradicija liepos 30-ąją Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje surengti atminimo ir maldos vakarą *Budėkime dėl santarvės ir taikos*, skirtą Medininkų pasienio poste ir kitose vietose žuvusių valstybės tarnautojų ir pareigūnų atminimui. Rimčiai ir susikaupimui parapijos tikinčiuosius, žuvusiųjų aukų artimuosius ir gausius svečius nuo 2015-ųjų kviečia istorinis varpas, puoštas simboliais ir reformatų devizu: SOLI DEO GLORIA (Vienam Dievui garbė).

Vakarą vedė Lietuvos evangelikų reformatų generalinis superintendantas kunigas, Medininkų žudynių liudininkas Tomas Šernas, pasakęs įsimintiną homiliją apie meilę artimui. Dalyvavo ir kalbėjo Aukščiausiosios Tarybos Atkuriamojo Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, Seimo narys Žygimantas Pavilionis, Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktorius Alvydas Verbickas.

Apdovanojimų *Už nuopelnus Vilniui ir Tautai* visuomeninės komisijos kancleris Saulius Povilaitis I-ojo laipsnio medaliu *Už nuopelnus Vilniui ir Tautai* apdovanojo vieną pirmųjų Sąjūdžio savanorių Darių Šlapatauską.

Atminimo vakaro metu muzikinius kūrinius atliko vargonininkė Aušra Pačegonytė, smuikininkai Artūras Šilalė ir Rugilė Šilalytė.

Aurelija Arlauskienė



Nuotrauka K. Puloko

# Reformacijos Jubiliejui – ekumeninės pamaldos Biržuose

Rugpjūčio 5 d. Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje vyko ekumeninės Reformacijos 500 metų jubiliejaus paminėjimo šventinės pamaldos. Dalyvavo šešių konfesijų dvasininkai ir tikintieji. Pamaldas tiesiogiai transliavo LRT pagrindinis kanalas, tad kas negalėjo tiesiogiai dalyvauti, galėjo sekti pamaldų eigą prie ekranų.

Saikingai papuoštoje bažnyčioje iškilmingas pamaldas pradėjo Biržų jungtinės metodistų bažnyčios varpelių ansamblis. Biržiečiams jų muzika nėra naujiena – vadovės Rasos Murelienės vadovaujamas ansamblis dažnai kviečiamas dalyvauti įvairiuose renginiuose.

Suėjus dvasininkams už Dievo stalo, visi giedojo biržiečių pamėgtą 160 giesmę – *Dievui, kurs tarp mūsų turi sau šventovę, atiduokim vertą šlovę...* Po jos išpažinti kaltes *Atgailos malda* pakvietė Biržų ev. liuteronų bažnyčios kunigas Juozas Mišeikis ir meldė, kad Dievas apšviestų protus ir širdis, pažadintų šventesniai gyvenimui, pastiprintų ir suteiktų jėgų nešti Viešpaties kryžių – to prašė per Viešpatį Jėzų Kristų. Po atgailos giesmės – (Evangelikų giesmynas, Nr. 290) *O Dieve, kurs mūs širdį pat-sai gali matyt...* – Lietuvos jungtinės metodistų Bažnyčios paskirtasis superintendantas kun. Remigijus Matulaitis skaitė Malonės žodį iš Evangelijos pagal Joną 10 skyriaus... *manosios avys klauso mano balso; aš jas pažįstu, ir jos seka paskui mane... Aš ir Tėvas esame viena...*

Po jo kun. R. Mikalauskas pakvietė pašlovinti Viešpatį giesme *Aš kaip žalias medis...*, kurią kartu su Sigitu Krasausku (klavišiniai) giedojo Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčios šlovintoja Daiva Palionienė. Šią giesmę ji sukūrė Lietuvos nepriklausomybės pirmaisiais metais, mūsų jaunimas ją mėgsta ir mielai gieda stovyklose.

Apaštališkąjį tikėjimo išpažinimą perskaitė Biržų R. katalikų bažnyčios dekanas kunigas Algis Neverauskas.

Šiems Reformacijos jubiliejiniams metams Daiva Palionienė sukūrė giesmę *Sola Scriptura*, kuri išreiškia evangelinio tikėjimo



esmė – penkias Solas: *tik Šventasis Raštas, tik vien tikėjimas, vien tik Kristus, vien tik iš malonės, vienam Dievui garbė.* Prieš pamokslą šią giesmę D. Palionienė pagiedojo, akompanuojant Sigitui Krasauskui. Dievo Žodį ir pamokslą pagal Laiško romiečiams 12 skyriaus 1-2 eilutes pasakė Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčios, kuri priklauso Krikščionių bendrijai *Tikėjimo žodis*, pastorius Mindaugas Palionis. Kunigas R. Mikalauskas, pristatydamas M. Palionį, priminė, kad Lietuvos valstybės dienos proga šalies prezidentė Dalia Grybauskaitė jam įteikė ordino *Už nuopelnus Lietuvai* medalį kaip labdaros ir paramos fondo *Prieglobstis* steigėjui ir vadovui, pagalbos priklausomybių turintiems ir socialinėje atskirtyje esantiems asmenims teikėjui.

Dvasininkas sveikino Reformacijos Jubiliejaus proga pamaldų dalyvius, susirinkusius į šią šventovę pagerbti protėvius, kovojusius ir tikėjusius, kad Evangelijos Žinia pasklis visame pasaulyje. Jis sakė, kad svarbu prisiminti Reformacijos pradžią, jos esmę ir skleisti *švarią žinią*, kad Jėzus Kristus, realus asmuo, atėjo į pasaulį ir mirė už mūsų

nuodėmes. Jis – vienintelis Dievas ir vienintelis tarpininkas. Reformacijos pradininkai grąžino Evangeliją į Jos vietą. Vienintelė Bažnyčios galva – Jėzus Kristus, autoritetas – Dievo Žodis. Reformacija Šventąjį Raštą – Dievo Žodį – padėjo į bažnyčios centrą – ant Dievo stalo.

Bažnyčia visada buvo linkusi arba prisitaikyti prie pasaulio, arba užsisisklęsti. Bet, prisitaikydama prie pasaulio, Bažnyčia įsileidžia liberalizmo dvasią. Bažnyčia nėra pasta-tas. Bažnyčia yra tikintieji – surinkimas, graikiškai *eklezija*. Būdami Bažnyčios dalimi, mes turime būti žemės druska. Jei Bažnyčia netenka Dievo Žodžio, jei ją pakeičia kultūra, tradicija, prietarai, Ji netenka *sūrumo*. Europoje, kuri buvo krikščionybės lopšys, bažnyčios užsidaro, virsta muziejais, kultūros ir meno centrais. Reformacijos tikslas buvo grąžinti Bažnyčią prie Šventojo Rašto. Dvasininkas pabrėžė Reformacijos reikšmę atsinaujinime – ne tik religiniame ar dvasiniame, bet ir kultūriniame, edukaciniame. Reformacija pažadino tautinį atgimimą, rašto, spaudos tautinėmis kalbomis atsiradimą. Paminėjo pirmuosius lietuvius evangelikus – Abraomą

Kulvietį, Martyną Mažvydą, Kristijoną Donelaitį, Danielių Kleiną ir kitus, rašiusius, leidusius pirmąsias knygas, gramatikas, steigusius mokyklas.

M. Palionis iškėlė klausimą, ar Reformacija reikalinga mums. *Šiais laikais žmonės yra tiek pat pagoniški, kiek ir prieš 500 metų, taip pat pilni prietarų, stabų. Stabais tampa muzikos, pasaulio žvaigždės, krepšininkai. Mes linkę susirasti savo stabą, nusidėti. Į televizijos laidas kviečiami ne dvasininkai, o burtininkai, raganos. Domimės, skaitom kas rytą horoskopus. Viliuosi, kad Reformacija nesibaigė, o tęsiasi iš naujo su nauja Dvasia ir nauja jėga. Amen,* – baigė pamokslą Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčios dvasininkas.

Po vilnietės profesionalios vargonininkės Aušros Pačegonytės sugroto kūrinio, kunigas R. Mikalauskas pasveikino, padėkojo atvykusiesiems, ir pristatė ekumeninių pamaldų dalyvius – svečius: Lietuvos jungtinės metodistų Bažnyčios paskirtąjį superintendentą, kunigą Remigijų Matulaitį, Biržų ev. liuteronų kunigą Juozą Mišeikį, Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios generalinį superintendentą kunigą Tomą Šerną, Lietuvos sekmininkų vyskupą Rimantą

Kupstį bei Biržų sekmininkų bendruomenės dvasininką Liną Šnarą. Kunigas priminė, kad Biržų sekmininkų bendruomenė yra seniausia Lietuvoje – šiais metais jai jau 105 metai. Biržų ev. reformatų bažnyčios klebonas apgailestavo, kad Biržų R. katalikų bažnyčios dekanui, kunigui Algiiui Neverauskui teko skubiai išvykti į patarnavimą, nesibaigus iškilmingoms pamaldoms, bet jis išeidamas perdavė sveikinimus ekumeninių pamaldų dalyviams. Kunigas R. Mikalauskas pasidžiaugė, kad į šventę atvyko praeitos kadencijos Seimo narys nuo Biržų-Kupiškio apygardos Aleksandras Zeltinis, kurio iniciatyva šie – 2017-ieji metai Seimo buvo vienbalsiai paskelbti Reformacijos jubiliejaus minėjimo metais. Taip pat pasidžiaugė, kad jo mamytė – Rožė Zeltinienė, kaip tik tądien švenčia 100 metų sukaktį. Kunigas pristatė ir sveikino atvykusius Seimo narius: Povilą Urbšį, Audrį Šimą ir Viktorą Rinkevičių bei Seimo Aplinko apsaugos komiteto pirmininką Kęstutį Mažeiką. Taip pat džiaugėsi, kad pamaldose dalyvauja Biržų rajono vadovai – meras Valdemaras Valkiūnas ir vicemerė Irutė Varzienė, Panevėžio miesto mero pavaduotojas Aleksas

Varna. Bažnyčioje pamaldose buvo ir į Biržų miesto šventę atvykęs Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius, karo laivo *Aukštaitis*, su kuriuo draugauja *Radvilos* jūrų skautai, delegacija, vadovaujama laivo vado kapitono leitenanto Mindaugo Žuko, kariškiai jūrų karininkai ir jūreiviai.

Pristatytieji dvasininkai tarė sveikinimo žodžius. Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios gen. superintendentas, kun. Tomas Šernas sakė, kad Reformacija duoda progą pagalvoti, jog Bažnyčia visada yra krizėje: arba iš to, kad ji per gerai gyvena, arba, kad ji užmiršta savo funkcijas, savo pašaukimą; arba valstybė persekioja ir Bažnyčia kovoja už išlikimą. Pabrėžė, kad esame europiečiai, tačiau esame be galo subjektyvūs, bet vis vien esame krikščioniškų pagrindų šalys. *Bažnyčia turi mokyti visuomenę, savo šeimą apie Kristų, Evangeliją. Tai Europos suklestėjimo pagrindas,* – kalbėjo gen. superintendentas.

Lietuvos jungtinės metodistų Bažnyčios paskirtasis superintendentas kun. Remigijus Matulaitis sveikino žodžiais pagal 119 psalmės eilutes: *Tavo Žodis – žibintas mano žingsniams ir šviesa mano takui,*





Gieda Biržų Sekmininkų Bažnyčios tikintieji



Daiva Palionienė

priminė, kokį išmėginimų kelią nuėjo didieji reformatoriai, skelbdami Tikėjimo tiesą, remdamiesi Dievo Žodžiu, kuris yra žibintas žmogaus gyvenimo sprendimuose. Biblijinis krikščionis yra ne vienadienis, ritualų, apeigų ar sekmadienio žmogus, bet kuris skaito Šventąjį Raštą. Superintendantas klausė: *...Ką mums daryti toliau, praėjus 500 Reformacijos metų?*, – ir atsakė: *Pagrindinės pamatinės vertybės lieka tos pačios: Dievo Žodis. Apaštalo Pauliaus žodžiais, dabar pasilieka Tikėjimas, Viltis ir Meilė – šis trejetas*, – sakė superintendantas, savo pasisakyme prisimindamas ir čekų reformatorių Janą Husą, o užbaigė evangelikų obalsiu *Soli Deo Gloria*.

Ev. liuteronų kunigas Juozas Mišėkis, pasveikinęs susirinkusiuosius su Reformacijos jubiliejumi, kreipėsi Liuterio žodžiais *Čia stoviu, nes kitaip negaliu...* Kunigas perdavė Lietuvos ev. liuteronų Bažnyčios Konsistorijos, vyskupo Mindaugo Sabučio, kuris negalėjo atvykti, sveikinimus, linkėjimą ir palaiminimą. *Mes apie Reformaciją žinome daug dalykų. Tačiau vienas svarbiausias – mes, Bažnyčia, gyvename panašiais laikais, kaip pirmųjų krikščionių gyvenimo dienomis, pirmųjų krikščionių, pirmųjų bendruomenių, parapijų, bažnyčių. Mes vis labiau jaučiamės mažuma. Tai, tikriausiai, į gera. Ką reiškia tikroji krikščionybė? Tai reiškia nieko neturėti, tik Kristų. Tada įvyksta tikroji Reformacija kiekvieno žmogaus gyvenime, širdyje, kiekvieno žmogaus tikėjime. Todėl*

*linkiu, kad ši reformacija įvyktų kiekvieno Jūsų širdyje, tikėjime*, – sakė kunigas, – *Kristus myli mus visus vienodai. Su šia žinia turime eiti į pasaulį. Kuo daugiau Jėzaus mumyse, tuo bus tvirtesnė Bažnyčia, tuo labiau sklis Evangelijos žinia pasaulyje.*

Sekmininkų vyskupas Rimantas Kupstys sveikino susirinkusiuosius ir dėkojo Sekmininkų Bažnyčios vardu už pakvietimą dalyvauti šioje šventėje, kuriai jau 500 metų. Vyskupas kalbėjo, kad Dievo Žodis sako, jog Viešpats pažadėjo sudrebinti ne tik žemę, bet ir dangų. Viskas keičiasi šiame pasaulyje. Dievo Žodis perspėja, kad pasiruoštume, susirastume tvirtą pagrindą, ant kurio statytume savo gyvenimą, pasiruoštume Amžinybei.

Jis sakė, kad Dievas karts nuo karto patikrina savo Bažnyčią, kas yra tikra, o kas pridėta žmogaus, kas netikra. Dėkojo, kad laisvai galime skelbti Dievo Žodį, Kristaus Evangeliją. *Dievas pasirinko žmogų, kad jame įkurtų savo buveinę. Viskas praeis, bet Dievo Karalystė išliks. Nereikia laukti dar kitų 500 metų, kad įvyktų reformacija mumyse. Turime būti paslankūs, jautrūs Dievo Žodžiui. Turime būti pasiruošę priimti Dievo Žodį. Atsinaujinkime!* – kvietė baigdamas vyskupas.

Po jo pasisakymo senovine liaudiška maniera Biržų sekmininkų šlovinimo grupė pagiedojo beveik prieš šimtą metų neraštingos moters sukurtą giesmę *Dievas yra mano, oh, kokia linksmybė, jis mane atpirko, aš – jo nuosavybė...*

Pabaigoje pamaldų visi dvasininkai kartu meldėsi už vienišus žmones, už šeimas, Biržų miestą, Lietuvą Tėvynę, kad, būdami skirtingi, skirtingais rūbais, iš skirtingų kraštų, skelbtume Dievo Žodį, šviestume dieviškąją šviesą, kad kovojanti ir klumpanti Bažnyčia čia, būtų triumfuojanti ten... Meldėsi už visus brolius ir seses, susirinkusius į ekumenines pamaldas, ir už tuos, kurie negalėjo atvykti ir būti toje šventėje, užbaigdami visuotine Jėzaus išmokyta malda *Tėve mūsų...*

Pabaigoje, vargonuojant Jūrutei Duderienei, buvo sugiedotas Martyno Liuterio sukurtas Reformacijos himnas *Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas...*

Aarono palaiminimo žodžius, kaip buvo įsakyta kunigams laiminti Dievo tautą, tarė gen. superintendantas kun. T. Šernas, ir laimino visi ekumeninių pamaldų dvasininkai. O pamaldas užbaigė *akmeniškiai* Daiva Palionienė ir Sigitas Krauskas giesme *Susijunkim, broliai, sesės, susijunkim širdyse ir pašlovinim mūsų Tėvą, dėl kurio esam čia...*, kurios, kaip ir pabaigoje lotyniškai pagiedotos giesmės *Glorija*, autorė yra pati solistė, Naujosios Akmenės evangelikų bažnyčios narė D. Palionienė.

Po pamaldų visi susirinkusieji buvo pakviesti pasivaišinti, pabendrauti agapėje.

# Biržų Romos katalikų bažnyčios istorija

Per Biržų miesto šventę rugpjūčio 5 d. Ekumeninėse krikščionių pamaldose Biržų reformatų bažnyčioje Apaštališkąjį tikėjimo išpažinimą perskaitė Biržų R. katalikų bažnyčios dekanas kunigas Algis Neverauskas. Supažindiname skaitytojus su Biržų Romos katalikų bažnyčios istorija, kuri yra susijusi su Biržų kunigaikštystės valdytojais kunigaikščiais Radvilomis ir parodo jų toleranciją kitoms konfesijoms.

Apie katalikų bažnyčią Biržuose galima kalbėti tik nuo XVII a. antrosios pusės, kai 1686 m. Liudvika Karolina Radvilaitė leido, kad *Biržų katalikų bažnyčioje, pastatytoje prieš keliolika metų* vyktų pamaldos. 1690 ir 1692 metais Liudvika Karolina skyrė stabilų metinę 400 auksinų algą Biržuose tarnaujančiam ar atvyks-tančiam kunigui, padovanojo bažny-tinių daiktų, puoštų Radvilų herbais. Ši bažnytėlė buvo medinė, su vienu altoriumi, neturėjo zakristijos.

1793 m. kunigaikštienė Ona Sanguškaitė-Radvilienė fundavo naujos bažnyčios ir klebonijos statybą. Ji buvo pavadinta Šv. Jeronimo vardu. Bažnyčia buvo medinė, turėjo penkis bokštus, penkis altorius. Ši bažnyčia Biržuose stovėjo iki XIX amžiaus pradžios. Jai baigiant griūti, Biržų klebonui Kazimierui Pikturnai rūpinantis, 1811 m. pastatyta nauja medinė Šv. Onos bažnyčia.

1851 m. vyskupas Motiejus Valančius rašė, kad aplankė Biržuose medinę bažnyčią, nuo senumo beveik griūvančią. Grafas Jonas Tiškevičius vyskupui davė žodį pastatyti naują mūrinę ir duotą žodį tesėjo.

1853–1861 m. buvo statoma Biržų katalikų bažnyčia, gavusi su pagrindiniu statybos fundatoriumi susijusį titulą – Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia.

Bažnyčia buvo statoma pagal architekto Tomo Tišeckio projektą. Statybos darbus prižiūrėjo italas Cezaris Anikinis. Bažnyčia yra halinio tipo, turinti baroko ir klasicizmo bruožų.

Architekto B. Kviklio nuomone, Biržų katalikų bažnyčia yra viena iš gražiausių Lietuvos bažnyčių. Bažnyčią puošė talentingi menininkai – klasikinio stiliaus mūriniuose altoriuose yra garsių XIX a. Lenkijos dailininkų paveiksai.

Skulptūras ir gipsatūras Biržų katalikų bažnyčioje kūrė skulptorius Pranciškus Andriolis, kuris su

Napoleono armija dalyvavo žygyje į Rusiją, pateko į nelaisvę, o po to liko gyventi Vilniuje.

Dvejuose bokštuose buvo pakabinta po du varpus. Pirmojo pasaulinio karo metu keturi varpai buvo išvežti į Rusiją, po karo pasisekė susigrąžinti mažesnius.

Vargonai įrengti apie 1935–1936 m. kauniečio meistro Jurgio Astrausko. Instrumentas turi tris manualines ir pedalinę klaviatūrą, 28 registrus. 1998 m. buvo restauruoti Sverdiolo firmos. 2002 metais – jie vėl restauruoti. Vargonų prospektas neobarokinis.

Bažnyčios rūsiuose, po gražiomis marmurinėmis angelų ir Kristaus kūną laikančios Marijos skulptūromis, palaidotas fundatorius grafas Jonas Tiškevičius ir dar keli Tiškevičių šeimos nariai. Apie grafo nuopelnus statant bažnyčią byloja dešinėje pusėje nuo presbiterijos, navos sienoje, įtvirtinta Stepo Jurevičiaus drožyba įrėmintą marmurinė paminklinė lenta su įrašu lotynų ir lietuvių kalbomis.

**Parengta pagal Daliaus Mikelionio straipsnį laikraštyje *Biržiečių žodis***



Aurimo Franko nuotrauka



## Vatikanas skelbia apie ekumeninį žingsnį

Minint 500 metų sukaktį nuo Reformacijos pradžios, 1517 metais, Martynui Liuteriui paskelbus savo 95 tezes, kritikuojančias indulgencijų praktiką, dažnai minimas Vitenbergo miestas, kuriame vienuolis ir jaunas biblistikos profesorius Liuteris tuo metu gyveno ir dirbo prieš keliolika metų įsteigtame universitete. Liuterio 95 tezių paskelbimas tapo ta *sniego gniūžte*, kuri, jam pačiam nelaukta, tapo tarsi didele lavina, apėmusią iš pradžių vokiškų žemių, o vėliau ir kitų teritorijų bendruomenes, pakeitusi jų religinius, socialinius ir politinius gyvenimo pamatus.<...>

Tačiau 2017 metų liepos 5-ąją Vitenbergo pavadinimas buvo susietas ir su kitokia, jau nebe skilimo, bet vienybės paieškų istorija: Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Bendrija (WCRC) oficialiai prisidėjo prie Bendros deklaracijos apie išteisinimo doktriną.

Lietuvos evangelikų reformatų

Bažnyčia taip pat yra Pasaulinės Reformatų Bažnyčių Bendrijos narė. Liepos 5 dieną Generalinės asamblėjos delegatai atvyko į Vitenbergą, kuriame ekumeninėje ceremonijoje buvo išreikštas oficialus pritarimas Deklaracijai apie išteisinimo doktriną.

Primename, kad ši Deklaracija po daugelio metų darbo buvo pasirašyta 1999 metais tarp Romos katalikų Bažnyčios ir Pasaulinės Liuteronų Federacijos (LWF). Abi pusės pakvietė prie šio susitarimo prisidėti kitas Bažnyčias ar jų asociacijas. 2006 tai padarė Pasaulinė metodistų taryba, o 2016 metais, suvažiavime Zambijos sostinėje Lusakoje, ir anglikonai išreikšė pritarimą Deklaracijos esmei. Galima pridurti, kad Deklaracijai pritariama *diferencijuoto konsensuso* būdu: kitaip tariant, ne bloku, bet išdėstant ir savo supratimo niuansus arba pažymint aspektus, dėl kurių požiūris skiriasi – tačiau ne tiek, kad

reiktų atmesti viską.

Šiuo keliu ėjo ir Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Bendrija, kuri nuo 2001 metų pradėjo dalyvauti ekumeninėse teologinėse konsultacijose apie Deklaracijos turinį, o 2016 metais apsisprendė, susumavus Bažnyčių narių argumentuotas nuomones „už“ arba „prieš“ Deklaraciją, ją pasirašyti. Toks sprendimas buvo priimtas 2016 gruodžio mėnesį, kartu su komentaru, kuriame išdėstomi klausimai, dėl kurių sutariama arba kurių supratimą dar reikia pagilinti.

Oficialus pasirašymo aktas buvo nukeltas į liepos mėnesį, susiejant su viso pasaulio reformatų suvažiavimu Leipcige, norint jam suteikti didesnę svarbą ir didesnę regimumą. Kaip sakė inauguraciniame pranešime Pasaulinės Reformatų Bažnyčių Bendrijos prezidentas kun. Jerry Pillay, pasirašymo aktas turi būti *didelis ekumeninis įvykis, kuris apima ne vien liuteronus, katalikus, metodistus, bet ir kitas denominacijas. Mes norime, kad šis ekumeninis susirinkimas ir pamaldos būtų stiprus krikščionių vienybės ir liudijimo patvirtinimas.*

Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos, kurios vienas iš vadovų taip pat dalyvavo pasirašymo akte Vitenberge, komentare rašoma, kad reformuotoms Bažnyčioms pritarus susitarimui apie išteisinimo doktriną, „išminuojamas“ vienas iš esminių klausimų, sukėlusį nesutarimą tarp XVI amžiaus reformatorių ir to meto katalikų Bažnyčios autoritetų. *Tai leis eiti link didesnės dvasinės ir bažnytinės vienybės tarp protestantų ir katalikų.* Pasirašymo aktas bus svarbi žymė kelyje link regimos krikščionių vienybės: *dar ne tikslas, bet reikšmingas bendros kelionės etapas.*

Pagal <http://lt.radiovaticana.va/news/>

„V.r.ž.“ **pastaba:** 2017 m. liepos 5 d. Vitenbergo mieste žengtas svarbus ekumeninis žingsnis – Pasaulinė Reformuotų Bažnyčių Bendrija oficialiai prisidėjo prie *Bendros deklaracijos apie išteisinimo doktriną*, kurią jau prieš dešimtmetį paskelbė Pasaulinė Liuteronų Federacijos ir Romos Katalikų Bažnyčios vadovybės. Žiniasklaidoje (<http://lt.radiovaticana.va/news>) paviešinta ši žinia ir kad Lietuvos Evangelikų Reformatų Baž-

nyčia yra šią Deklaraciją pasirašiusios Pasaulinės Reformuotų Bažnyčių Bendrijos narė.

**Tai džiaugsmingas ar gėdingas žingsnis?** Tai platus ekumeninis žingsnis ar nusigrėžimas nuo Reformacijos idėjų, jų palikimo ir biblinės Evangelijos vienos iš esminių tiesų?

Verčiau jūs sakykite: *‘Taip’, jei taip, ‘Ne’, jei ne, o kas viršaus, tai iš pikto (Mt 5, 37).*

Taip reagavo į paskelbtą žinia

oficialus LERB tinklalapis [www.ref.lt](http://www.ref.lt) ir išspausdino aiškumo dėlei Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo kuratoriaus, teologo *Holger Lahayne* straipsnį **Ar Reformacija baigėsi?**, kuris tinkamai atspindi LERB oficialias nuostatas dėl *Bendros deklaracijos apie išteisinimo doktriną*. (<http://www.ref.lt/senioratas/718-ar-reformacija-baigesi>).

# 26-oji Pasaulio Reformatų Bažnyčių Bendrijos Asamblėja

2017 m. birželio 27 – liepos 7 dienomis Vokietijoje, Leipcigo mieste vyko 26-oji Pasaulio Reformatų Bažnyčių Bendrijos (World Communion of Reformed Churches – WCRC) Generalinė asamblėja, kurios šūkis buvo *Gyvasis Dieve, atnaujink ir pakeisk mus*. Tai buvo didžiulis renginys ne tik savo trukme, bet ir dalyvių skaičiumi. Jame dalyvavo per 800 delegatų, turinčių balsavimo teisę, ir dar per 200 asocijuotų narių, negalinčių balsuoti. Visi jie atstovavo 80 mln. reformatų iš 109 šalių, 230 Bažnyčių narių. Kai kurie Afrikos šalių atstovai negavo vizų.

Renginys vyko didžiuliame Leipcigo kongresų centre, naujai pastatytame užmiestyje. Nuo jo iki Leipcigo centro – 20 min. kelio tramvajumi. Didžiulėje salėje buvo patalpinti 102 dideli apvalūs stalai, už kiekvieno galėjo sėdėti po 8 delegatus. Man teko sėdėti su 6 delegatais iš Nigerijos (3 moterys ir 3 vyrai, du iš jų – vyskupai). Daugiausia delegatų buvo iš Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos, pvz., Indonezijos 27 įvairių pavadinimų reformatiškos Bažnyčios atsiuntė 52 delegatus. Europos šalių delegatai tesudarė 1/10 dalį visų dalyvių. Taigi, bendras salės vaizdas buvo juodų ar tamsaus gymio žmonių susibūrimas, baltųjų buvo visiškai mažuma. Aš buvau vienintelė iš Lietuvos, po kelių dienų sutikau savo bičiulius iš Vengrijos: kun. Baloš Odor ir Dianą Erdelyi. Dar kiek vėliau susipažinau su keliomis delegatėmis iš Šiaurės Amerikos ir Pietų Afrikos Respublikos bei labai mielomis moterimis iš Malaizijos ir Indonezijos.

Asamblėja prasidėjo dar birželio 26-ąją moterų prieš-konferencija, kurioje buvo svarstoma moterų padėtis ne tik visuomenėje, bet ir bažnyčioje. Plenarinei sesijai buvo nutarta pateikti nutarimą, kad Generalinė asamblėja įsipareigoja siekti lyčių lygybės ir GA pasiryžta, kad PRBB GA metu į Vykdomąjį komitetą būtų išrinkta mažiausiai 50 procentų moterų.

**Birželio 27 d.** vyko jaunimo prieš-konferencija, kurioje buvo nutarta, kad 2017 m. GA nustato, jog vienas iš vice-prezidentų būtų jaunesnis nei 30 metų.

**Birželio 28 d.** suvažiavus beveik visiems delegatams, jie buvo paskirstyti į keliolika grupių ir buvo mokoma, kaip orientuotis, supa-



Leipcigas

žindinta su konsultantais ir posėdžių vietomis, mokoma, kaip siekti sutarimo suformuotose Ižvalgumo grupėse, kurioms vadovavo Vykdomojo komiteto paskirti žmonės. Po pasitarimų tose grupėse, jie turėdavo pranešti Vykdomajam komitetui apie grupėje priimtus nutarimus. Kiekvienoje grupėje dirbo apie 20 žmonių.

**Birželio 29 d.** jau prasidėjo tikroji Generalinė asamblėja. Delegatai susėdo už tų 102 stalų, buvo patvirtinta visos Asamblėjos darbotvarkė, patvirtintos plenarinių posėdžių darbo taisyklės, taip pat patvirtintos Ižvalgų grupės ir jų vadovai, rytinių ir vakarinių maldų grupės, jų vadovai bei giedotojų grupės. Tada visi keliavome į Leipcigo miesto Rotušę, kur vyko iškilmingas Asamblėjos atidarymas ir priėmimas. Sunku net įsivaizduoti, kiek reikėjo Leipcigo Rotušei pripirkti šampano ir vyno tokiai miniai žmonių pavaišinti.

Po pietų grįžome atgal ir išklau-

sėme Prezidento prof. Jerry Pillay ataskaitą – kreipimąsi į delegatus. Jame jis apžvelgė nelengvą praėjusių 7-erių metų darbą, kai teko numatyti ateities gaires po 2010 metų dviejų organizacijų – Reformatų Bažnyčių Pasaulinio Aljanso ir Reformatų Bažnyčių Tarybos susijungimo, suformuojant naują organizaciją – Pasaulinę Reformatų Bažnyčių Bendriją (World Communion of Reformed Churches). Norėdamas paaiškinti pasirinktą Asamblėjos lozungą, jis sakė, kad prieš 500 metų reformatoriai sprendė klausimus apie Bažnyčios padėtį. Atsinaujinimo koncepcija nėra keista reformuotoms Bažnyčioms. Iš tikrųjų Reformacijos esmė ir buvo atgaivinti ir atnaujinti Bažnyčia, šios pastangos labai rimtai paveikė ir pačią visuomenę.

Jis pabrėžė, kad jo vadovaujama didžiulė krikščioniškų Bažnyčių bendrija nėra vienalytė – tai reformatų, presbiterionų, kongregacinės, suvienytos ir vienijančios ir kt. Bažnyčios.



Visame pasaulyje jos turi tamprų ryšį su liuteronų Bažnyčia. Tai ypač akivaizdu tarp suvienytų ir vienijančių Bažnyčių. Šis reiškinys rodo, koks svarbus yra 500 metų Reformacijos jubiliejaus minėjimas. Liuteroniška Reformacija pradžioje buvo kaip akademinis judėjimas, inicijuotas Martyno Liuterio, kuris visų pirma palietė reformuojamą teologijos dėstymą Vitenbergo universitete ir dalinai buvo susijęs su Liuterio susirūpinimu dėl *Nuteisinimo doktrinos*. Laikui bėgant, Liuterio akademinė reformų programa pasikeitė į visos Bažnyčios ir visuomenės reformavimo programą. Jo idėjos veikė religinius, socialinius ir politinius judėjimus, kurie atvėrė kelią naujam religiniam ir politiniam mąstymui Europoje.

Terminas *kalvinizmas* (Jono Kalvino mokymas) dažnai naudojamas kaip nuoroda į reformatų Bažnyčios religines idėjas. Dabar iškyla abejonių, kai mes turime naudoti šį terminą, nes reformuota teologija kyla iš įvairių ir kitokių šaltinių, nei paties Kalvino (MCGrath 2012:8) Iš tiesų bendrai sutariama, kad Kalvino idėjos buvo subtiliai modifikuotos jo pasekėjų ir tai išsivystė į kažką naujo. Tiek Liuterio, tiek Kalvino idėjos peržengė jų gimtųjų vietų ribas ir pasklido po visą Europą, pasiekė Lotynų Ameriką, Aziją, Afriką. Pvz., John Witte Jr. neseniai pastebėjo, kad Kalvino mokymas apie valdžią ir laisvę, teises ir pareigas, bažnyčią ir valstybę paveikė daugelį protestantiškų šalių. Taigi, Reformacija, kokią mes suprantame dabar, yra labai įvairi, skirtinga, sudėtinga ir apimanti platų netikėtų susidūrimų ir patirčių lauką. Šiuo požiūriu Reformacija apima keletą Bažnyčių, šalių, judėjimų, ir visos šios patirtys, apimant ir Martyno Liuterio Reformaciją, yra istorinis paveldas, kuris veda į pilnesnį supratimą apie Reformaciją ir jos pripažinimą ir branginimą. Kalbėdamas apie *Nuteisinimo doktriną*, jis pabrėžė, kad ji suvokiama vien tik per tikėjimą: *solo fide*. *Atpirkimo per Kristų* tema yra centrinė visame Naujajame Testamente, krikščioniškoje teologijoje, pamaldose ir garbinime. Atpirkimas pasiekiamas per Kristaus

mirtį ir prisikėlimą. Jis nesileido į teologinius debatus dėl *Nuteisinimo doktrinos* per tikėjimą. Tik pabrėžė, kad nors Liuterio ir Kalvino pamąstymuose apie tai ir yra skirtumų, išanalizavus nustatyta, kad mūsų jungtiniame liuteronų-reformatų dialoge nėra reikšmingų skirtumų; iš esmės jie stengiasi pasakyti tą patį dalyką. Nesivieliant į diskusiją, svarbu pasakyti, kad ši *doktrina* suteikia solidų teologinį pagrindą atsinaujinimui ir transformacijai. Šios Generalinės asamblėjos metu numatoma pasirašyti *Vitenbergo liudijimą* su Pasauline Liuteronų Sąjunga Vitenberge. Pastarasis dokumentas, išplaukiantis iš liuteronų ir reformatų dialogo, rodo ketinimą siekti krikščionybės vienybės ir liudyti tai pasauliui. Jo priėmimas pakeltų dialogą į aukštesnį lygį.

Prezidentas pabrėžė, kad šioje Generalinėje asamblėjoje bus svarstoma svarbi *Moteryų ordinacijos deklaracija*. Šios Deklaracijos svarstymas ir patvirtinimas bus kitas žingsnis link visą apimančio atvirumo ir svetingumo visiems Dievo žmonėms. Tai bus taip pat pripažinimas, kad moterys yra vienodai pašauktos tarnauti Dievui tiek bažnyčioje, tiek ir pasaulyje.

Kita svarbi tema – pastangos įtraukti daugiau jaunimo į aktyvią veiklą visose Bendrijos narių Bažnyčiose. Bažnyčių vadovai turėtų nesibaiminti jaunimo, atvirškiečiai, jie turėtų priimti jaunimą kaip Dievo dovaną, kuri praturtintų ir palaimintų Bažnyčią.

Periodas nuo Grand Rapids'o susirinkimo 2010 metais iki Leipzigo 2017-aisiais nebuvo lengvas – pilnas rūpesčių, finansinių nepriteklių, bet ir didelių džiaugsmų. Atrodė, kad Bendriją ištiks finansinė krizė. Buvo nutarta būstinę iš Ženevos perkelti į daug pigesnę Vokietiją, į Hanoverį. Tai buvo sunkus sprendimas, nes per daugelį metų buvo susiformavęs įprotis turėti būstinę Reformacijos širdyje, kur gyveno ir dirbo Jonas Kalvinas, buvo prarasti kai kurie labai svarbūs ryšiai. Prezidentas pareiškė padėką Reformatų aljansui, suvienytos ir vienijančioms Vokietijos Bažnyčioms, kurios labai šiltai priėmė ir padėjo persikelti. Taip pat

pareiškė padėką generaliniam išdininkui dr. Johann Weusmannui, kuris atliko didžiulį darbą, kad Bendrija būtų legaliai pripažinta ir įgytų diplomatinį statusą. Teko atlikti didžiulį organizacinį darbą, kurti strateginius planus, surasti naujų darbuotojų, nes daugelis nesikėlė iš Ženevos į Hanoverį. Ypatinga padėka buvo pareikšta Pasaulinės misijos tarybai, kuri davė milijoną svarų sterlingų ir tai padėjo pasiekti finansinį stabilumą.

Prezidento pranešimas buvo labai ilgas, aptariantis visus darbotvarkėje numatytus klausimus, jų svarbą, pagrindžiant juos teoriniu-teologiniu požiūriu, numatant ateities strateginį planą. Prezidentas savo kalboje iš viso aptarė 156 klausimus, kuriuos mes, delegatai, irgi turėjome svarstyti.

Klausydama Prezidento Jerry Pillay minčių, sėdėdama už vieno stalo su visai kitos kultūros atstovais ir matydama tiek daug atstovų iš kitų kontinentų, supratau, kad jis teisus. Netgi kai vyko įvairių regionų delegatų susitikimai, mūsų europiečių buvo tiek nedaug, gal tik 80. Mes turėjome teisę pasiūlyti savo kandidatą į Prezidento postą ir į Vykdomąjį komitetą, reikšti savo nuomonę įvairiais kitais klausimais. Tą ir padarėme – kandidatė į Vykdomąjį komitetą buvo pasiūlyta po kelionės į Vengriją tapusi mano drauge Diana Erdelyi ir pritarėme Prezidentės kun. dr. Najila Kassab kandidatūrai. Daugiau jokių klausimų net ir ne-gvildenome, nes, matyt, visi suprato, kad esame tik mažuma, ir kad nepakeisime jau numatytų priėmimų projektų. Kai vyko antrasis Europos regiono susitikimas, buvo suruoštas smagus vakarėlis.

Generalinis sekretorius savo neką trumpesnėje kalboje (147 punktai) aptarė daugiau organizacinius klausimus, padėkojo visai Bendrijai, Vykdomajam komitetui, priminė, kokį didelį indėlį į organizacinę veiklą įnešė ankstesnis, pas mus lankešis ir mums – lietuviams gerai pažįstamas Vykdomasis sekretorius kun. dr. Setri Nyomis. Pasidžiaugė, kad darbo perėmimas vyko labai sklandžiai, nors ir turėjo būstinę perkelti į Hanoverį. Dėkojo Dievui, kad pavy-

ko išspręsti visus iššūkius ir surengti šią Generalinę asamblėją, kuri pareikalavo visų darbuotojų didelių pastangų ir sumanumo. Kalbą baigė Asamblėjos šūkiu: *Gyvasis Dieve, atnaujink ir transformuok mus.*

**Nuo birželio 29 d. iki liepos 6-osios** kasdien vykdavo labai įtemptas, atsakingas, varginantis iki išsekimo darbas. Programa prasidėdavo nuo ankstyvo ryto ir tęsdavosi iki vėlumos. Renginiui įpusėjus, visi delegatai jautėsi labai pavargę, ypač tai matėsi stebint afrikiečius. Jie, matyt, neįpratę daug dirbti, tai tiesiog viešai, užsikniaubę ant stalų, miegodavo. Tam dar įtakos turėjo blausiai apšviesta salė.

Ryte plenarinė sesija prasidėdavo Biblijos studijomis – išklaudydavome teologo paskaitą pasirinktos Biblijos ištraukos tema, po to vykdavo darbas grupėse. Paskaitas skaitydavo tikrai geri, turintys mokslinius laipsnius teologai, ypač noriu paminėti palestinietį dr. Mitri Raheba, kuris savo paskaitoje rėmėsi *Luko Evangelija 4, 16-21*. Dieną vykdavo dalykiniai užsiėmimai: plenarinių posėdžių metu – paskaitos, po to – darbas Įžvalgų grupėse, kur vykdavo diskusijos girdėta tema, būdavo priimami atitinkami nutarimai, kuriuos vadovai pateikdavo Vykdomajam komitetui. Po to vėl plenariniuose posėdžiuose tie nutarimai pasiekdavo visą auditoriją ir, po pristatymo, kai kurie siūlymai būdavo priimami, kai kurie atmetami. Noriu pastebėti, kad posėdžiams pirmininkaujantis Prezidentas Jerry Pillay nebuvo labai demokratiškas, dažnai nekreipdavo dėmesio į prie mikrofono kalbantį delegatą, arba paprasčiausiai neįjungdavo mikrofono, nors žmogus ilgą laiką prie jo stovėdavo ir keldavo ranką.

Penktadienį, **birželio 30 d.** rytą, vykome į labai gražią Leipcigo Nikolajaus bažnyčią, kurią puošia gotikiniais raižiniais išdabintos kolonos. Gražu, bet jos masyvios ir labai trukdo pamaldų metu matyti centrinį altorių. Vokietijai ji labai svarbi, ten prasidėjo išsilaisvinimo nuo Sovietų Sąjungos priespaudos judėjimas. Turėjome pasiimti asmens dokumentus, vyko griežtas patikrinimas, visi asmeniniai daiktai

buvo surinkti, juos atsiimti galėjome tik Kongresų rūmų rūbinėje. Visa tai buvo reikalinga tam, nes mūsų pasveikinti atvyko Vokietijos federalinis Prezidentas p. Steinmeieris, Pasaulinės misijos tarybos (Council for World Mission) Generalinis sekretorius p. Collin Cowanas, Bažnyčių Pasaulinės Tarybos (World Council of Churches) Generalinis sekretorius dr. Olav Fykse Tveitas, kitų svarbių krikščioniškų organizacijų vadovai. Po atidarymo pamaldų grįžome į Kongresų centrą, kur vyko plenarinė teologinė sesija tema: *Normos ir vertybės, teologija*. Iš klausėme teologų iš Kubos, JAV, Indijos, Indonezijos, Argentinos pranešimus. Po jų – darbas Įžvalgų grupėse. Vakare – regioniniai susitikimai.

Šeštadienio plenarinio posėdžio tema: *Gyvasis Dieve, padėk mums įžiūrėti Tavo norą*. Plenariniuose posėdžiuose buvo svarstomas lyčių teisumas. Paskaitas skaitė teologijos profesorės moterys, ta pati tema – ir Įžvalgų grupėse.

Šeštadienį, **liepos 1 d.** kėlėmės labai anksti ir išvykome į Berlyną. Mūsų laukė daugiau nei 30 ištaigingų autobusų. Berlyne šlovinimo pamaldos vyko nuostabaus grožio Domo katedroje. Pamaldose dalyvavo Katedros vyskupai ir kunigai, mūsų Bendrijos vadovai. Jų metu įvyko man netikėtas dalykas. Sėdėjau šalia kažkokio vyriškio, pertraukėlės metu paklausėme vienas kito, iš kur esame. Pasirodo, jis – žurnalistas iš Šveicarijos. Juoko dėlei, paklausiau ar jis kartais nepažįsta mano gero draugo, buvusio Biblijos skaitymo draugijos Europos regiono koordinatoriaus Danilo Gay? Mano nuostabai, jis atsakė, kad jie gyvena kaimynystėje ir yra labai geri draugai. Abu labai stebėjomės, kad taip gali nutikti. Nusifotografavome, perdaviau Danilui linkėjimus.

Pietauti vykome į Užsienio reikalų ministeriją, kur mus pasitiko ministras ir kiti svarbūs žmonės su sveikinimo kalbomis ir priėmimu. Čia vėl man nutiko įdomus dalykas. Norėdama pasirodyti, kad ir aš šio to vertas žmogus, pasipuošiau šalikėliu, kurį gavau dovanų būdama Grand Rapids'e. Čia Grand Rapids'io dalyviai buvo labai aukštai verti-

nami, priimami kaip labai svarbūs asmenys. Ir tarpduryje sutikau tamsiaodį kunigą iš Indijos, kuris mane užkalbino, atpažinęs tą šalikėlį. Pasakė, kad jį pagamino jo žmona. Visi tokie šalikėliai buvo pagaminti Indijoje.

Po pietų vyko socialinė programa, lankėmės Berlyno pabėgėlių ir benamių prieglaudos namuose. Ten jiems pastatytas daugiabutis, kur jie gauna įvairiausių paramą. Nustebino tai, kad jie nakvynei priima ir benamius, narkomanus, net turinčius ginklų, visai neprašydami jų atiduoti ir nepraneša policijai. Ginklus tik sudeša į sandėliuką, o rytą atiduoda. Taip jie pasiekia, kad naktimis gatvėse būtų mažiau benamių ir visokių užribio žmonių.

**Liepos 3 ir 4 dienomis** vyko plenariniai posėdžiai, kurių metu buvo priimti visi numatyti nutarimai. Svarbiausi iš jų buvo paminėti Prezidento kalboje. Generalinė taryba priėmė *Deklaraciją dėl moterų ordinacijos*. Kadangi ne visos Bažnyčios yra vieningos šiuo klausimu, Vykdomasis komitetas buvo įpareigotas dirbti su tomis Bažnyčiomis, kurios neordinuoja, ir turi pasiekti, kad ši Deklaracija būtų įgyvendinta iki kitos Generalinės asamblėjos 2024 metais.

Priimtas *Viešo liudijimo pranešimas*, kuriame svarstytos įvairios problemos: pradedant konfiskuotu religinių mažumų turtu Rumunijoje iki smurto apraiškų Vidurio Rytuose, Afrikoje, Pietų ir Vidurio Azijoje, Korėjoje, Palestinoje, Nigerijoje, Kuboje, Venesueloje, Kolumbijoje, Pietų ir Centrinėje Amerikoje ir kt. Visų paminėtų ir nepaminėtų šalių atveju buvo priimti atitinkami nutarimai, raginantys siekti taikos ir savitarpio supratimo, gerbiant vieniems kitų teises. Smurtas prieš atskirus individus, klausimas dėl seksualinės orientacijos sukėlė daug diskusijų, ypač tarp Azijos ir Afrikos šalių delegatų. Buvo numatyti principai, kaip stiprinti Bendriją, ir tai bus užduotis naujai išrinktam Vykdomajam komitetui iki kitos GA 2024 metais.

Svarbiausia tai, kad buvo parengti dokumentai – *Vitenbergo liudijimas* su Pasauline Liuteronų Sąjunga



WCRC prezidentė kun. dr. Najila Kassab



Deklaracijos pasirašymas

bei *Nuteisinimo doktrinos deklaracija*, kurie buvo numatomi pasirašyti sekančią dieną Vitenberge.

Nominacijos komitetas pristatė nominuojamus į Vykdomąjį komitetą asmenis, prezidentus ir viceprezidentus. Į Vykdomąjį komitetą iš viso buvo išrinktas 21 asmuo, tarp jų – penki asmenys iš Afrikos (du ordinuoti vyrai, 3 moterys, viena ordinuota, vienas jaunimo atstovas), iš Azijos – keturi (2 vyrai, 2 moterys – visi ordinuoti), iš Kanados, Jamikos ir JAV – keturi, trys moterys (dvi ordinuotos) ir vienas ordinuotas vyras, iš Lotynų Amerikos – du vyrai, viena moteris jaunimo atstovė, iš Europos – du vyrai, viena moteris. Ir man labai malonu pažymėti, kad ji – tai Vengrijos reformatų Bažnyčios atstovė, man pažįstama Diana Erdelyi. Ji yra jaunimo atstovė. Prezidente tapo, kaip jau minėjau, kun. dr. Najila Kassab, atstovaujanti Sirijos nacionalinį evangelinį Sinodą ir Libaną. Viceprezidentais tapo kun. Samuelis Ayete-Nyampangas iš Ganos presbiterinės Bažnyčios, kun. Lisa Vander-Wal iš Amerikos reformatų Bažnyčios, kun. Sylvana Maria Apituley iš Indonezijos protestantų Bažnyčios ir jaunimo atstovė Raisa Brasil iš Brazilijos. Generaliniu išdininku liko tas pats – Johannas Weusmannas iš Vokietijos Reformatų aljanso.

Išaušo **liepos 5 diena** – pagrindinė Asamblėjos diena. Visi ją pasitiko labai pakiliai, pasipuošę, ypač puošnūs buvo Afrikos ir Azijos delega-

tai. Moterys tiesiog spindėjo auksu (nežinau, ar tikru), vyrai pasipuošę savo nacionaliniais kostiumais. Tik mano širdį draskė abejonės ir netikrumas, nes žinojau, kad mūsų mažą Lietuvos Bažnyčia nepritaria abiem numatytiems pasirašyti aktams. Nesu teologė, bet kiek skaičiau tuos dokumentus, neižiūrėjau juose nieko blogo, kas taip labai netiktų mūsų Bažnyčiai. Ar kartais savo tokia nuostata mes nedarome klaidos?

Bažnyčioje nuotaika buvo labai pakili, iškilminga, dalyvavo katalikų, liuteronų, metodistų vyskupai, mūsų Bendrijos visa vadovybė. Giedojo geriausios giedotojų grupės. Pamokslą pasakė naujai išrinktoji mūsų Bendrijos Prezidentė. Pamokslas buvo įstabus, ji tikrai talentinga pamokslininkė ir labai maloni moteris. Visiška priešingybė buvusiam Prezidentui.

Vitenbergas – labai gražus, istorinis Vokietijos miestas. Akivaizdu, kad II-jo pasaulinio karo metu jis nebuvo labai subombarduotas. Puikios bažnyčios, muziejai, buv. augustinų vienuolynas, kuriame po Reformacijos gyveno M. Liuterio šeima, prieš jų rūmus stovi paminklas Liuterio žmonai Katerinai (prie jo nusifotografavau), jaukios gatvelės pilnos turistų. Liuterio žmona rūpinosi visa savo vyro buitimi, sudarydama puikias sąlygas jo darbui. Ji rūpinosi ne tik juo, bet ir didele bendruomene, kuri buvo jų aplinkoje. Augino daržoves, darė alų, veisė žuvis, kartais ruošdavo pietus net

80-čiai žmonių. Liuteris ją vadindavo ponas Katerina.

Nepavyko gražiai nufotografuoti Pilies bažnyčios durų, ant kurių iškaltos 95-ios Liuterio tezės, nes vyko jų atnaujinimas, dirbo darbininkai.

Dabar kiekvienas Vitenbergo miesto kampelis alsuoja M Liuterio atmintimi, visur daugybė jo portretų, parduotuvėse – įvairiausių suvenyrų, užveistas specialus Liuterio sodas.

Papietavę bažnyčios, kurioje buvo pasirašyti svarbiausieji dokumentai, kieme, grįžome į Leipcigą su visiškai skirtingais jausmais savo širdyse...

**Kuratorė dr. Renata Bareikienė**



Paminklas Liuterio žmonai Katerinai

# Kapų šventė Jokūbiškių kapinėse

Evangelikams kapinės — ne tik vieta, kur laidojama, bet ir sakomas Dievo Žodis – pamokslas, giedamos giesmės, meldžiamasi. Daugumoje evangelikų reformatų, liuteronų kapinių vasarą laikomos pamaldos, tai toks mirusiųjų pagerbimas. Dievo Žodis neša viltį gyviesiems.

Liepos 15 d. tokia Šventė, į kurią kartą metuose, o kai kuriose kapinėse – ir kas antri metai, suvažiuoja giminės, vyko Jokūbiškių kapinėse. Šiose kapinėse yra laidojami kelių aplinkinių kaimų reformatai. Mano giminės (Dagių) šaknys buvo netoli mame Kateliškių kaime. Jokūbiškio kapinėse tebėra eilė kapų, pažymėtų bendru paminklu *Kateliškių Dagiams*.

Įdomią istoriją apie Dagių giminės paplitimą pasakojo senieji Kateliškių gyventojai.

Naradavo dvarą 1584 m. nusipirko Kristupas Radvila Perkūnas. 1584 m. mirus Mikolajui Radvilai Rudajam ir jo sūnums pasidalijus valdas, Biržai, Papilyš, Ageniškis, Joniškėlis tapo Kristupo Radvilos Perkūno (1547 – 1603) nuosavybe. Jis galutinai suformavo Salamiesčio valdą, 1584 m. nusipirkęs Naradavo dvarą.

1861 m. panaikinus baudžiavą, Naradavo dvaro žemės buvo išdalintos valstiečiams. Dagiai gavo žemės ne tik Kateliškių, bet ir Šlepščių kaimuose, Lukiškėse. Vienas Kristupo Dagio sūnus – Jurgis atsikėlė į Šlepščius ir pradėjo Šlepščių Dagių giminę – mano prosenelio Jono Dagio šaką, kurio vienas sūnų gavo Krisiaus (Kristupo) vardą – kaip atminimą ir dėkingumą Kristupui Radvilai, suteikusiam karališko valstiečio statusą ir davusio žemės. Prsakymą būtinai šeimoj vieną sūnų krikštyti Krisiaus vardu Dagiai išlaikė iki II pasaulinio karo. Vilniaus parapijos Alfredo Dagio tėvas irgi buvo Krisius, tik jau Alfredui nebebuvo lemta, užprotestavus motinai, tapti Krisiumi...

Biržų Naradavo dvaras klestėjo už 2 km nuo Balandiškių, 1,8 km nuo Klausučių. Iš Kateliškių kaimo valstiečiai eidavo į Naradavo dvarą darbams. Iki šiol vienas keliukų vadinamas dvarkeliu. Dabar Kateliškių kaimo nebėra ir jokioje Enciklope-



dijoje jis neužfiksuotas, tik prasmingas paminklas *Liūdinti motina* su užrašu *Kateliškių Dagiams* Jokūbiškių kapinėse liudija buvus tokį kaimą, kurio dauguma gyventojų buvo reformatai...

Kapinių šventę kun. Rimas Mikalauskas pradėjo papasakodamas, jog tradicija rinktis melstis *ne namie* yra labai sena, dar nuo pirmųjų krikščionių laikų atėjus iki mūsų, ypač persekiojimų laikais. Pats žodis *parapija* yra graikiškos kilmės (gr. *paroikia* – παροικια) ir reiškia *esantis svetur arba svetimas*. Biblijoje parapija įvardinama žodžiu *surinkimas* (sen.gr. *ekklesia*), t. y. Bažnyčia arba konkretus, vietinis Kristus surinkimas. Reformacijos laikotarpiu mūsų valstybėje žodžiu *surinkimas* (lenkų k. *zbor*) buvo dažnai įvardinama parapija.

Susirinkę kapinėse reformatai prisimena savo protėvius, tėvus, senelius ar kitus gimines, kaimynus, tarsi susijungia maldoje su *išėjusiaisiais*, pagieda tas pačias giesmes, kurios skambėjo čia prieš daugelį metų. Prasmingai skambėjo biržiečių pamėgta giesmė *Dievui, kurs tarp mūsų turi sau šventovę. Viskas tenutyla mumyse veikiausiai prieš Jo veidą nuolankiausiai...* Graži vasaros



Paminklas Kateliškių Dagiams

popietė buvo *atiduota Viešpačiui*. Po pamaldų kapinėse žmonės būriavosi, šnekėjo su giminėmis ir seniai matytais pažįstamais, grupelėmis ėjo prie *savųjų kapų*, kurie, šventei artėjant, buvo aptvarkyti, papuošti gėlėmis.

Graži Kapų švenčių tradicija, tikėkimės, bus perduota ir būsimums kartoms, ir prie mūsų kapų ainiai sustos pasimelsti, padėkoti Dievui už gyvenimą, kurį gavo per protėvius...

# Jaunimo viešnage Vengrijoje: *dalykas, kuris tikrai nustebino*

Liepos 21 dieną prasidėjo ypatingas nuotykis – autobusu pajudėjome link Vengrijos, kur mūsų laukė nuostabus renginys – ev. reformatų jaunimo festivalis. Šis susitikimas vyko liepos 25–29 dienomis, tačiau visi tarptautinio festivalio svečiai, kurių buvo 27, atvyko anksčiau ir turėjo galimybę pasižvalgyti po Budapeštą, pasimėgauti istorinėmis vietomis, tokiomis kaip Budos pilis, sodai ar seniausia evangelikų reformatų bažnyčia Budos dalyje bei susipažinti vieni su kitais.

Išpūdį paliko netikėta žinia, jog Vengrijoje reformatų bažnyčios visiškai neturi kryžių. Kaip sužinojome, tai yra pasekmė kontrreformacijos, kadangi norėta kuo daugiau skirtumų nuo Katalikų bažnyčios. Festivalio dalyviai buvo iš tolimiausių pasaulio kampų: pradedant JAV bei Kanada ir baigiant Sirija bei Tai-

vanu, todėl buvo labai įdomu sužinoti apie kultūrinius skirtumus, kiekvienos šalies istoriją, susipažinti su jos žmonėmis bei išgirsti jų kalbą.

Budapeštas tebuvo *ledų pralaužimas*, kadangi pagrindinis kelionės tikslas – festivalis, įvykęs antrame pagal dydį Vengrijos mieste – Debrecene. Vien kelionė į šį miestą buvo gan įspūdinga, kadangi pakeliui sustojome didžiosiose Vengrijos lygumose ir turėjome galimybę pamatyti vengrų tradicinį žirgų pasirodymą, kuris sukėlė tikrai didžiulį susidomėjimą. Taip pat matėme šios šalies pievose besiganančias ilgarages karves, o pačios didžiosios lygumos taip pat nebuvo paprastos – jose nevykdoma jokia ūkinė veikla ir laikomos saugomu objektu. Festivalio metu daug diskutavome apie savo Bažnyčias, jas gretiname bei svarstėme, ką galėtume pakeisti ateityje, dalinomės

patirtimis. Buvo įspūdinga matyti šimtus žmonių, vienu metu besimel-džiančius skirtingomis kalbomis. O festivalio pabaigojeėjome kartu su keliais šimtais žmonių į renginio uždarymo Eucharistines pamaldas dalindamiesi Kristaus kūno ir kraujo sakramentu. Dalykas, kuris tikrai nustebino – vienas stalas su vynuogių sultimis vietoj vyno ir vietoj mums įprastos duonos – duona be gliuteno jo netoleruojantiems žmonėms. Tai-gi, kelionė paliko neišdildomų išpū-džių, kurie išliks dar ilgai atmintyje bei suteikė beprotiškai daug naujų žinių ir naudingos patirties, įkvėpė tobulėti dvasiškai ir būti draugiškais vieni kitiems, kadangi visi esame broliai ir seserys, nors ir turime daug kultūrinių ar išvaizdos skirtumų.

**Greta Kunickaitė, Tadas Baltušis**

## PENKIOS PERGALĖS

Jau ketvirtus metus *Krikščioniška sporto stovykla* sulaukė būrio stovyklautojų. Šiame stovykloje vaikus pasitiko

ne tik atsinaujinusi vadovų komanda, bet ir nauja stovyklavietė. Prie vadovų Komandos prisijungė Gabrielė, Benjaminas ir buvęs stovyklautojas Nojus. Vaikai visą savaitę gyveno Kėdainių rajono Akademijos gimnazijoje. Direktorius pavaduotoja Vida Proscveičienė maloniai sutiko ir išlydėjo tiek stovyklautojus, tiek stovyklos svečius. Nuoširdžiai dėkojame šios ugdymo įstaigos šeiminkams už svetingumą ir už puikią sporto bazę.

2017-ieji metai paskelbti Reformacijos metais, todėl nenuostabu, kad stovyklos tema buvo *Penki Reformacijos šūkiai (5 solos)*, o kad sportininkai geriau suprastų – *Penkios pergalės*.

Stovyklautojai Biblijos pamokė-lėse ir kasdieninių pamaldų metu išsamiai susipažino su kiekviena ti-

kinčiam krikščioniui reikalinga per-gale – Reformacijos šūkiu. Aiškinosi, kaip kasdien gyventi vadovaujantis šiais šūkiais, kaip eiti link vienintelės svarbiausios pergalės, kaip ją laimėti.

Ištvermės, greičio, technikos, spartaus mąstymo jėgas stovyklau-tojai išbandė ne tik futbolo aikštėse, bet ir tradiciniame stovyklų žaidime *Kazokai ir plėšikai* bei *Protmūšio* klausimų-atsakymų vingrybėse, įveikdami orientacinio žygio kilo-metrus ar išbandydami jėgas daugeliui pirmą kartą užsėdus ant sportinio žirgo nugaros.

Žurnalistikos būrelis, vadovau-jamas Simonos, išleido Stovyklos laikraštį, kuriame savo mintimis pasidalino direktorė Eglė: *AČIŪ visiems už dalyvavimą, prisidėjimą prie stovyklos 5 PERGALĖS. Mažuosius noriu pagirti už ištvermę, kantrybę ir geros nuotaikos palaikymą. Vadovams esu labai dėkinga už darbą, atsidavimą ir pasiaukojimą. Ačiū visiems už duotas/išmoktas pa-*

*mokas ir iki susitikimo kitais metais!*

Stovyklos kapelionas kun. Rai-mondas: *Brangūs stovyklautojai, šiemetinės stovyklos tema mus įpa-reigojo pasijusti ne tik sportininkais, siekiančiais įvairių pergalų, bet ir pabuvoti karo lauke, kur perga-lė po pergalės mesėjome į galutinį laimėjimą. Galbūt skirtumas nuo sporto turnyro, futbolo čempionato, nuo karo veiksmų tas, kad mes ten matome aiškų priešininką. Čia mes pirmiausiai susigrumiame su žymiai klastingesniu priešu. Mes turime ko-voti su mumyse tūnančiu, labai gerai pasislėpusiu, savo pozicijas įtvirtin-usiu priešu – šetonu. Jo pagrindinis ginklas – melas. Po to ir daug įvai-rių papildomų nuodėmės formų. O su jomis mes turime kasdien kovoti, grumtis ir nugalėti. Deja, mes vieni to padaryti negalime. Mums reika-linga taktika, geras žaidimo planas ir, be abejo, komandos draugai.*

Šioje stovykloje savo komandos taktiniuose sprendimuose paban-dėme naudoti penkių Reformacijos šūkių patirtį, pasigilinti, kaip tai mums naudinga ir svarbu, ir nugalė-



# Bus įamžintos *pirmosios* Biržų kunigaikštystės mokyklos

Biržuose prie Reformatų bažnyčios šalia dviračių tako numatoma statyti Kęstučio Musteikio sukurta skulptūra

Vienas iš Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos inicijuotų renginių, skirtų Reformacijos 500-osioms metinėms – pirmųjų mokyklų Biržų krašte įamžinimas. Buvusioje Biržų kunigaikštystėje pirmųjų mokyklų, kartu su evangelikų reformatų bažnyčiomis, statybą fundavo kunigaikščiai Radvilos.

Taip XVI a. pabaigoje buvo įsteigtos pirmosios mokyklos kunigaikštystės centre Biržuose (1584 m.) ir trijuose miesteliuose: tuometiniame Radviliškyje, dabar Nemunėlio Radviliškis (1584 m.), Papilyje (1595 m.) ir Salamiestyje, dabar Kupiškio r. (1595 m.).

Projektui įamžinti pirmąsias mokyklas mūsų krašte pritarė Biržų r. savivaldybė, o finansavimui paraišką Lietuvos kultūros ministerijai pateikė Biržų krašto muziejus *Sėla*. Ministerija iš dalies parėmė skulptorių plenerą, kurio metu būtų sukurtos skulptūros, papuošiančios Biržų miestą ir kunigaikštystės miestelius, o kartu įamžinančios švietimo pradžią mūsų krašte.

Jau surinkta skulptorių komanda, įvyko keli darbiniai pasitarimai, kuriuose dalyvavo Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos, inicijavusios projektą, pirmininkas Donatas Balčiauskas, Biržų evangelikų



Foto: Kęstutis Musteikis

stovės.

Atminimo ženklas pirmajai Biržų mokyklai bus pastatytas prie dviračių tako netoli evangelikų reformatų bažnyčios, skulptūrą kurs skulptorius Kęstutis Musteikis, Nemunėlio Radviliškyje atminimo akmuo stovės prie šiandieninės mokyklos, jo autorius – Mindaugas Junčys, Papilyje skulptūra bus papuošta erdvė netoli evangelikų reformatų bažnyčios, prie parapijai priklausančio raudonų plytų pastato, būsimos skulptūros autorius – skulptorius Šarūnas Arbačiauskas. Kupiškio rajone, Salamiestyje, atminimo ženklą kurs kupiškėnas akmentašys, tautodailininkas Vytautas Jasinskas. Dėl būsimos skulptūros vietos tarėsi vietos evangelikai reformatai (ir kunigas R. Mikalauskas), seniūnijos, mokyklos atstovai, Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas D. Balčiauskas.

Visas skulptūras planuojama sukurti ir pastatyti iki rugsėjo mėn. pabaigos, nes jau rugsėjo 29 d. planuojama skulptūras iškilmingai atidengti numatytose vietose: Biržuose, N. Radviliškyje, Papilyje ir Salamiestyje (Kupiškio r.).

Biržų krašto muziejaus *Sėla* inf.  
Iš [www.ref.lt](http://www.ref.lt)

## LERJD Radvila kviečia į vasaros uždarymo sąskrydį

Vasara jau baigiasi, tačiau liūdėti tikrai nereikia, priešingai – pasidžiaukime per vasarą nuveiktais darbais, surengtomis stovyklomis, džiaugsmo pilnomis vaikų širdelėmis. O kad to daryti nereiktų vieniems,

**kviečiu visus Radvilos narius bei visą reformatų jaunimą**

**į LERJD Radvila vasaros uždarymo sąskrydį,**

kur ne tik smagiai praleisime laiką būryje draugų, bet ir žiūrėsime bei aptarsime filmą, išgirsime draugijos istoriją, sužinosime apie spec. poreikių turinčius vaikus, žaisime komandinę dvasią ugdančius žaidimus, giedosime prie laužo ir garbinsime Viešpatį Dievą.

**Sąskrydis vyks 2017 m. rugsėjo 8-10 dienomis Verbickų sodyboje,**

esančioje Pošalčių kaime, Varėnos rajone.

Daugiau informacijos suteiksime paskambinusiems kontaktiniais numeriais:

Draugijos direktoriaus Lauryno Jankevičiaus +370 681 29342 ar Austėjos Verbickaitės +370 643 92263

## INFORMACIJA

**Liepos 5-6 dienomis** į dviejų dienų pėsčiųjų istorijos pažinimo žygį *Radvilų pėdsakais Biržų kuni-gaikštystėje* jaunimą buvo pakvietę Lietuvos šaulių sąjungos Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Stepono Giedriko-Giriečio Biržų 501-oji kuopa. Žygyje, įveikę 56 kilometrus, jaunuoliai susipažino su savo krašto istorija, dalyvavo atidengiant pirmąją Biržų rajone paminklinę lentą 1918–1919 m. savanoriams atminti Papilio seniūnijoje, 1863 metų sukilėlių kapavietėje Biržų girioje, Anglių kalne mišiose, skirtose Valstybės dienai paminėti, kartu su Nemunėlio Radviliškio bendruomenės nariais 21 val. sugiedojo Lietuvos valstybės himną. Birželio 25 d., po iškilmingų pamaldų Biržų reformatų bažnyčioje, šios kuopos jaunieji šauliai išvirta koše vaišino Sinodo dalyvius.

**Liepos 30 d.** Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje surengtas tradicinis atminimo ir maldos vakaras *Budėkime dėl santarvės ir taikos*, skirtas Medininkų pasienio poste ir kitose vietose žuvusių valstybės tarnautojų ir pareigūnų atminimui. Pirmojo laipsnio medaliu *Už nuopelnus Vilniui ir Tautai* apdovanotas vienas pirmųjų Sąjūdžio savanorių Darius Šlapatauskas.

**Rugpjūčio 5 d.** Biržų ev. reformatų bažnyčioje vyko ekumeninės Reformacijos 500 metų jubiliejaus paminėjimo šventinės pamaldos. Dalyvavo šešių konfesijų dvasininkai ir tikintieji. Pamaldas tiesiogiai transliavo LRT pagrindinis kanalas.

**Rugpjūčio 15 d.** Biržų ev. reformatų bažnyčioje vyko suaugusiųjų Konfirmacijos pamaldos – krikščionišką tikėjimą reformatų išpažinime patvirtino devyni asmenys.

**Rugpjūčio 21 d.** Druskininkuose, Grand SPA Lietuva salėje, įvyko susitikimas-diskusija su LER gen. superintendentu kun. Tomu Šernu ir istoriku dr. Deimantu Karveliu tema *Kokia reikšmę Reformacija turi asmens ir visuomenės pasaulėžiūrai?*

*ti. Nugalėti ir laimėti Dievo malonės prizą, pasitelkus patį geriausių trenerį – Viešpatį Jėzų ir Jo mokymą. Brangieji, pasiekę bet kokią pergalę, privalome atiduoti garbę vienam Dieviui.*

*Šventasis Raštas tebūna Jums kasdieninė knyga, tikėjimo tiesų vadovė-*

*lis ir tiesos žinia iš vienintelio malonės davėjo mums – Jėzaus Kristaus. Visa garbė tebūna vien tik Jam.*

Stovykla baigėsi, turime laiko dalintis įspūdžiais ir laukti kitų metų stovyklų.

InfoRef.lt

## Sveikiname



*Panevėžio parapijos pirmininką  
kuratorių PETRĄ ROMUALDĄ PUODŽIŪNĄ,  
rugpjūčio 6 dieną atšventusį Jubiliejinį Gimtadienį.*



*Ieškom pačių gražiausių žodžių, kurie liudytų Meilė...*

*Reikštų Pagarbą...*

*Įprasmintų Dvasingumą...*

*Skleistų Šilumą...*

*Kurie tiesiog bylotų, koks esate mums brangus ir reikalingas.*

*Todėl Šventės dieną iš visos širdies linkime,  
kad niekada neišsektų Jūsų sveikata, stiprybė, tylus darbštumas,  
o kitiems dalinamas gerumas, nors maža dalele, sugrįžtų Pačiam.  
Telydi Jus visuose darbuose Viešpaties palaima ir globa.*

*Su pagarba ir meile,  
Panevėžio reformatai*

## Sveikiname

*REGINĄ VARIAKOJYTĘ,  
rugpjūčio 6 d. atšventusią 80-ies metų Jubiliejų;*

*ZELMĄ MAŽUİKAITĘ,  
rugpjūčio 15 d. atšventusią 85-ių metų sukaktį;*

*MARYTĘ PELANYTĘ-LEONAVIČIENĘ,  
rugpjūčio 31 d. švenčiančią 75-ių metų Jubiliejų.*



*Linkime sveikatos, energijos, Dievo palaimintų, prasmingų metų!*

*Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba*

# Tylioji giesmininkė DANUTĖ

Liepos 26 d. Jubiliejų šventė  
Vilniaus ev. reformatų choro *GIESMĖ* altė  
MARIJONA DANUTĖ GRINIUVIENĖ.



Danutė gimė prieš 80 metų Medeikių kaime, reformatės Emilijos Vaškaitės ir kataliko Alfonso Slavinskių šeimoje. Nors gimė per Onines, bet Biržų katalikų bažnyčioje Ji buvo pakrikštyta Marijonos vardu. Konfirmuota 1954 m. Biržų reformatų bažnyčioje. Augo kartu su broliu Jonu. Kai broliukui buvo dveji metukai, o Danutei – devyneri, tėvai už Lietuvos partizanų rėmimą buvo nuteisti kalėti. Tėvas 1949 metais žuvo Karagandos kasyklose, motina, kalėjime praleidusi trejus metus, 1950 metais grįžo į Lietuvą. Kol tėvai kalėjo, vaikus pasiėmė globoti giminės – motinos brolio šeima, kuri ir pati po *kaimų suvarymo į kolchozus*, sunkiai vertėsi, ne visada buvo *duonos ant stalo...*

Danutė iš pradžių mokėsi Parovėjos pradinėje, vėliau – Medeikių vidurinėje mokykloje. Ją baigus, išvažiavo mokytis į Vilnių. Kadangi įsitvirtinti Vilniuje buvo sunku, teko ne tik mokytis, bet ir dirbti. Baigu-

si buhalterių kursus, Ji dirbo Šlifavimo staklių gamykloje kasininke, vėliau – Kuro aparatūroje gamybos kontroliere. Vilniaus finansų ir kredito technikumė įgijusi ekonomistės-buhalterės specialybę, įsidarbino Vilniaus Universitete buhalterė.

Vilniuje sutikusi Justiną Grinių, Lietuvos Respublikos trečiojo prezidento Kazio Griniaus giminaitį, sukūrė su juo šeimą, užaugino dvi šaunias dukras – Iloną ir Gitaną, kurios padovanojo Danutei net tris vaikaičius: Ievą, Mantvydą ir Armintę.

Švenčiant gražų Danutės Jubiliejų, Ji įvardijo, kad be darbo sode, uogavimo ir grybavimo, savo laisvalaikio Ji neišsivaizduoja be dainavimo. Dainavo jaunystėje, dainuoja ir dabar, kur tik yra kviečiama, kur susirenka dainą ar giesmę mylintys žmonės. Paakinta draugės, 2014 metais Ji netgi dalyvavo Chorų karuose dainininko Stano suburtame *Lietuvos bočiai* chore.

Džiaugiamės, jog prieš keletą metų Danutė įsijungė į Vilniaus ev. reformatų chorą *Giesmė* ir papildė taip trūkstamų altų gretas.

Sveikindami Jubiliejaus proga, linkime Danutei sveikatos, energijos ir viliamės, kad dar ne vienerius metus kartu giedosime Viešpaties garbei! *Giedokime VIEŠPACIUI naują giesmę, Jo šlovės giesmę ištikimųjų sueigoje... /Ps 149,1/.*

Vilniaus ev. reformatų  
choro *Giesmė* draugai



## *Sveikiname*

Habil. dr. kun. KĘSTUTĮ DAUGIRDĄ,  
laimėjusį konkursą ir tapusį Emdeno  
(Vokietija)  
Jono Laskio bibliotekos  
moksliniu vadovu (direktoriumi).

Leidinio spaudos rėmėjas



Birbynių g. 4a, LT-02121, Vilnius  
tel.: +370 5 2627585  
mob.tel.: +370 655 24403  
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius  
tel.: +370 5 2639004  
mob.tel.: +370 652 11944  
[www.klion.lt](http://www.klion.lt)



LAIDA EVANGELIKAMS  
„KELIAS“

„LRT Kultūra“ kanalu  
šeštadienį 9.15 val.,

kartojama tuo pačiu kanalu  
kitą šeštadienį 7.30 val.

Laidos redaktorius  
Tomas Pavilanskas-Kalvanas,  
el.p. [tomaspaka@gmail.com](mailto:tomaspaka@gmail.com)  
mob. tel. 8 676 05538

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,  
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,  
el.paštas: [dalija@mail.lt](mailto:dalija@mail.lt)

Parengė Dalija Gudliauskienė,  
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino  
Genovaitė Mikalajūnienė,  
Rasa Žilytė-Šernienė,

Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija  
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina  
savo nuožiūra



Laikraštis platinamas už auką.  
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.